

Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách XII

Interesting and rare ornithological records in South Bohemia XII

Vojtěch Kubelka⁽¹⁾ • Jakub Vlček^(1, 2, 3) • Lukáš Hamáček⁽⁴⁾

Abstract: This article presents detailed descriptions of notable and rare ornithological records from the South Bohemian region. The aim of this article is to document exceptionally rare bird occurrences and unusually high numbers of individuals of certain rare species, with a focus on mass migrations, breeding events or winter irruptions observed during 2024. Highlights from the 2024 season include records of several rare species – such as Lesser White-fronted Goose, Great Bustard, Eurasian Scops-Owl, Sandwich Tern, European Roller, Woodchat Shrike and Cetti's Warbler – as well as unusually high numbers of Pygmy Cormorants and their first confirmed breeding in South Bohemia. Previous records and regular occurrence patterns of each species are discussed. Record conditions are contextualized with existing data from South Bohemia, the Czech Republic and Europe, where appropriate.

Key words: Cetti's Warbler, Eurasian Scops-Owl, European Roller, Great Bustard, Lesser White-fronted Goose, Pygmy Cormorant, Sandwich Tern, Woodchat Shrike.

Abstrakt: Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování představují podrobněji komentovaný výskyt ptačích druhů na území jižních Čech. Předmětem zájmu jsou aktuální popisy výskytu velmi vzácných ptačích druhů nebo zaznamenání extrémně vysokého počtu jedinců určitého druhu, zpravidla neobvykle početný průtah, ojedinělé hnízdění či zimní „invaze“ v roce 2024. V tomto dílu mezi největší zajímavosti patří záznamy raritních druhů jako husy malé, dropa velkého, výřečka malého, rybáka severního, mandelíka hajního, ťuhýka rudohlavého nebo cetie jižní a vysoké počty kormoránů malých včetně prvního zahnízdění v jižních Čechách. V rámci komentářů k jednotlivým druhům jsou uvedeny dřívější záznamy nebo charakter výskytu druhu v jižních Čechách, případně je situace diskutována v celorepublikovém či evropském kontextu.

Klíčová slova: *Anser erythropus*, *Cettia cetti*, *Coracias garrulus*, *Lanius senator*, *Microcarbo pygmaeus*, *Otus tarda*, *Otus scops*, *Thalasseus sandvicensis*.

Úvod

Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách představují podrobněji komentovaný výskyt ptačích druhů na území shodném se současným vymezením Jihočeského kraje (dále JČ). Jedná se o publikaci s roční periodicitou, která po čtyři roky doplňovala a od roku 2016 již plně nahrazuje Faunistická pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu (JOK 2015), která byla zpravidla dvakrát ročně sestavována v letech 1975–2015.

Dvanáctý díl nejvýznamnějších zjištěných ornitologických vzácností v JČ navazuje na předchozích 11 článků (Kubelka 2014, 2015, 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024). Od desátého ročníku ornitologický seriál neobsahuje samostatné rozsáhlejší příspěvky, ale veškerá pozorování jsou řazena do jednoho uceleného přehledu. Cílem tohoto dílu seriálu je shrnutí nejzajímavějších pozorování za rok 2024, resp. i starších a výjimečně novějších, doposud nepublikovaných záznamů, a jejich zasazení do kontextu předchozích údajů o výskytu, početnosti a rozšíření daného druhu na území JČ.

¹⁾ Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Katedra zoologie a Centrum polární ekologie, Branišovská 1760, CZ – 370 05, České Budějovice, e-mail: kubelkav@gmail.com

²⁾ Biologické centrum AV ČR, Parazitologický ústav, Branišovská 1160, CZ – 370 05, České Budějovice, e-mail: k.vlcak@gmail.com

³⁾ Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky, Benátská 2, CZ – 128 00, Praha

⁴⁾ Generála Svobody 51, CZ – 370 01 České Budějovice, e-mail: lukashamacek@email.cz

Metodika

Zpracovaná zajímavá a vzácná ornitologická pozorování jsou vždy zasazena do kontextu výskytu ptáků v jižních Čechách, nebo je jinak okomentována významnost uváděných záznamů. Zpravidla se jedná o výskyt nových druhů ptáků pro JČ, nově hnízdících druhů, zjištění extrémně vzácných druhů ptáků (např. s méně než 10 existujícími záznamy na území JČ nebo druhů dříve hojnějších, ale v současnosti vymizelých), dále data rozšiřující známou dobu výskytu druhu v JČ, druhy s rekordními počty záznamů či zjištěných jedinců za určité období (zejména masivní průtah, zimní irupce a hnízdění ve vysokém počtu), kde považujeme za vhodné uvést dané zjištění do podrobnějšího kontextu. Další záznamy, například neobvyklé umístění hnízda, zajímavé chování, či jiné zajímavosti mohou být vybrány na základě uvážení editorů. Záznamy se zpravidla týkají aktuálně zpracovávaného roku, ale v některých případech (např. šíření druhu, opakované hnízdění, zimování přes dva kalendářní roky) mohou mít i shrnující formu s přesahem do minulosti, případně roku 2025. V odůvodněných případech jsou zahrnuta i nově objevená historická pozorování, která doposud nebyla publikována. Nejprve jsou uvedeny druhy kategorií A a B (tj. druhy přirozené se vyskytující na území České republiky) podle kategorizace výskytu Faunistické komise České společnosti ornitologické (FK ČSO 2025) a v samostatné kapitole jsou zařazena pozorování druhů kategorií C, D a E (druhy, kde existuje pochybnost o přirozeném výskytu, uprchlíci z chovů a zajetí).

V článku je využívána nomenklatura a taxonomické řazení druhů podle HBW & BirdLife International (2025). U pozorování druhů, jejichž záznamy podléhají posuzovacímu procesu FK ČSO (druh označen symbolem *) jsou uvedeny co nejaktuálnější informace o průběhu posouzení FK ČSO včetně jednacích čísel. Pozorování, která byla FK ČSO zamítnuta, nebo nebyla doposud schválena, zde nejsou publikována, abychom předešli možným budoucím nesrovnalostem. Z důvodu ochrany vybraných citlivých druhů nejsou u některých pozorování uvedeny veškeré známé okolnosti nálezu (např. přesné umístění hnízdiště) a druh je komentován pouze souhrnně.

Při shromažďování informací o jednotlivých druzích jsou vždy využity všechny běžně dostupné údaje. Jejich primárním zdrojem je databáze ornitologických pozorování České společnosti ornitologické – Avif (ČSO 2025) – což je v současnosti preferovaný způsob sdílení faunistických dat v rámci Jihočeského ornitologického klubu. Dále jsou využívány údaje odevzdané do kartotéky Jihočeského ornitologického klubu (JOK 2025), údaje z Náleзовé databáze ochrany přírody (NDOP) spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR 2025), údaje dostupné ze zahraničních databází eBird (eBird 2025) a Observation International (Observation International 2025) a případně další záznamy sdělené jednotlivými pozorovateli ústně či písemně (elektronicky). V této souvislosti je důležité upozornit na to, že databáze ornitologických pozorování se dynamicky doplňují a pozorování zveřejněná zpětně za uplynulý rok po uzávěrce (5. ledna) nejsou až na výjimky zpracovávána. Pokud pozorovatelé po uzávěrce zpětně vkládají svá dosud neuveřejněná data do jakékoliv databáze, je vhodné, aby na důležité údaje upozornili editory (např. elektronickou poštou), a to nejlépe ihned po jejich vložení. Informace o počtu doposud zjištěných záznamů vzácných druhů v JČ, stejně jako jejich nejvyšší zjištěné početnosti, se opírají zejména o publikace komplexně shrnující data o avifauně JČ (Kloubec et al. 2015, Hora et al. 2024) a dosavadní články tohoto ornitologického seriálu (Kubelka 2014, 2015, 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024). I přes pečlivé studium všech současně dostupných literárních pramenů je pravděpodobné, že některé historické záznamy mohou být zmíněny v dosud nedostupných zdrojích, proto je potřeba považovat zde uvedené počty za minimální, zvláště v případě celkového počtu historických záznamů.

Pokud pochází záznam z více zdrojů a není jednoznačné, který zdroj je primární, je upřednostňována citace databáze Avif (ČSO 2025), která je případně doplněna publikací zasazující pozorování do širšího kontextu. V souhrnech pozorování jsou z důvodu přehlednosti uvedeni nejvýše první dva autoři pozorování, u pozorování s více autory je uveden pouze první z nich se zkratkou et al., všechny pozorovatele je možné dohledat v původním zdroji. Při souhrnné citaci více pozorování pocházejících ze stejné lokality a termínu nejsou jednotliví autoři uvedeni. Lokalita je vždy doplněna

zkratkou okresu (např. CB = České Budějovice) a číslem kvadrátu (např. [6952]) aktuálně využívané středoevropské mapovací sítě (Ehrendorfer & Hamann 1965).

Kategorie průkaznosti jsou z klasických atlasových kategorií (Šťastný et al. 2021) upraveny pro břehouše černoocasého (*Limosa limosa*) podle vlastností druhů – ptáci mohou krátce na lokalitě projevit známky hnízdění (např. tok), poté odletět a zahnízdit na jiné lokalitě, nebo se na lokalitě dlouhodobě zdržuje pár, který s největší pravděpodobností nehnízdí. Pravděpodobné hnízdění je v tomto případě definováno jako výskyt páru s hnízdními projevy alespoň s pětidenním odstupem na téže lokalitě. V kategorii prokázaného hnízdění není oproti klasickým atlasovým kategoriím (Šťastný et al. 2021) žádná změna.

V textu jsou využívány následující zkratky: ad. = dospělý jedinec, č. j. = číslo jednací, ČSO = Česká společnost ornitologická, ex. = exemplář (jedinec), F = samice, FK ČSO = Faunistická komise České společnosti ornitologické, juv. = tohoroční vzletné mládě, pull. = mládě v prachovém peří, SŠ = svatební šat, ryb. = rybník, 1K = pták v prvním kalendářním roce života, 2K = pták ve druhém kalendářním roce života, 3K = pták ve třetím kalendářním roce života, +1K = pták nenarozený v kalendářním roce kroužkování, ale v některém z roků předchozích, +2K = pták nenarozený v probíhajícím ani předcházejícím kalendářním roce, ale starší.

Komentovaná pozorování druhů kategorie A a B

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

31. 3. 2024, Nová Bystřice-Artolec (JH) [6956], 1 ex. (K. Horák, ČSO 2025).

Jedná se o jeden z nejčasnějších jarních záznamů v JČ. Datum nejčasnějšího přeletu 4. 4. 1932, který uvádějí Kloubec et al. (2015), byl překonán v roce 2023: v noci z 23. na 24. 3. byl hlas křepelky zaznamenán diktafonem na Kočičím blatu nedaleko Hrdlořež u Suchdola nad Lužnicí (B. Kloubec & P. Kloubcová, AOPK ČR 2025).

Berneška bělolící (*Branta leucopsis*)

19.–27. 1. 2024, řeka Vltava (CB) [6952], 7 ex. (V. Mikeš et al., ČSO 2025).

29. 1. 2024, ryb. Domin (CB) [6952], 5 ex. (J. Fnouček, ČSO 2025).

3. 2. 2024, pole, Dasný (CB) [6952], 6 ex. (L. Dobiášová, ČSO 2025).

4.–9. 2. 2024, pole, Ražice (PI) [6750], 4 ex. (M. Frencl et al., ČSO 2025).

13.–15. 2. 2024, pole, Ražice (PI) [6750], 7 ex. (M. Bouček, ČSO 2025).

Hejňko 7 ex. objevil 19. 1. 2024 V. Mikeš na řece Vltavě mezi sídlištěm Vltava a Českým Vrbným. Následně měla bernešky možnost sledovat celá řada pozorovatelů. Bernešky se často pásly na břehu řeky nedaleko rušné cyklostezky. Koncem ledna se skupinka rozdělila, aby se nakonec 13. 2. 2024 znovu dala dohromady na poli u rybníka Miska na Písecku, kde se pásly v hejnu hus běločelých a velkých (M. Bouček, ČSO 2025). O původu bernešek lze pouze spekulovat, žádný z ptáků každopádně nebyl označen chovatelským kroužkem. Pravděpodobně by se mohlo jednat o ptáky ze západní Evropy, kteří nejsou příliš plaší.

Husa malá (*Anser erythropus*)

21.–26. 1. 2025, pole u Horních Slověnic (CB) [6954], 1 ex. (P. Albert & L. Hamáček, ČSO 2025).

29. 1. 2025, ryb. Dehtář (CB) [6951], 1 ex. (M. Šálek & S. Sailas, ČSO 2025).

8. 2. 2025, pole Plástovice (CB) [6951], 1 ex. (L. Hamáček et al., ČSO 2025).

16. 2. 2025, ryb. Vlhavský (CB) [6951], 1 ex. (D. Martinovský, eBird 2025).

21. 2. 2025, pole Plástovice (CB) [6951], 1 ex. (J. Šimek, ČSO 2025).

Husa malá je vzácný druh severské husy, který se v JČ vyskytuje jen vzácně, v posledních zimách bylo pravidelně zaznamenáno až několik jedinců, pohromadě nejvíce 6 jedinců (ČSO 2025). Pozorování ze zimy 2023/2024 jsou již detailněji rozvedena v loňském čísle ornitologického seriálu (Kubelka et al. 2024), proto se zde uvedená pozorování hus malých týkají pouze zimy 2024/2025.

Husice liščí (*Tadorna tadorna*)

1. 5. 2024, ryb. Bezdrev (CB) [6952], 68 ex. (L. Hamáček, ČSO 2025).

Jedná se o navýšení dosavadního maximálního uskupení druhu. Doposud bylo nejvíce jedinců bylo pozorováno roku 2020, shodou okolností též na rybníku Bezdrev. Jednalo se o skupinu 50 ex. (M. Horáková, ČSO 2025).

Potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*)

Vrbenské rybníky – ryb. Domin (CB) [6952]

12. 5. 2020, 6 ad., 2 ad. sedí na hnízdech (L. Hamáček, ČSO 2025).

21. 7. 2020, 1 pár + 3 pull. (L. Hamáček & F. Čech, ČSO 2025).

14. 6. 2021, 15 hnízdících párů – 2 páry vozí dohromady 6 pull., 13 ad. sedí na hnízdech (L. Hamáček, ČSO 2025).

27. 6. 2021, 25 ad. + 18 pull. (J. Řehounek et al., ČSO 2025).

5. 7. 2021, 33 ad. + 21 pull. (M. Pakandl, ČSO 2025).

11. 6. 2022, 15 hnízdících párů – 12 ad. sedí na hnízdech, 3 páry vozí pull. (L. Hamáček, ČSO 2025).

29. 6. 2023, 5 ad. vozí celkem 9–10 pull. (L. Hamáček, ČSO 2025).

5. 7. 2023, 7 ad. + 4 juv. (E. Konopáčová, ČSO 2025).

Vrbenské rybníky – ryb. Bažina (CB) [6952]

7.–14. 5. 2024, 1 hnízdící pár (L. Hamáček & F. Čech, ČSO 2025).

ryb. Řežabinec (PI) [6750]

10. a 25. 7. 2020, 5 ex. (L. Hamáček, ČSO 2025).

15. 7. 2021, 11 ad. + 4 juv. (J. Handschuh, ČSO 2025).

3. 4. 2022, 10 ex. (J. Pykal, ČSO 2025). Dne 3. a 22. 6. pozorováno páření jednoho páru (M. Bouček, ČSO 2025).

7. 4. 2023, 37 ex. (J. Pykal, ČSO 2025).

5. 6. 2024, 17 ex. – 5 sedí na hnízdech (J. Pykal & J. Handschuh, ČSO 2025, eBird 2025).

Ještě v 60.–70. letech 20. století bývala potápka černokrká naším nejhojnějším druhem potápky s koloniemi čítajícími až několik stovek párů. Od 80. let však došlo k výraznému poklesu a vymizení z většiny lokalit (Cepák et al. 2005). V seznamu jsou uvedena pozorování dokumentující hnízdění druhu v letech 2020–2024 na dvou posledních známých jihočeských hnízdištích, Řežabinci a Vrbenských rybnících (Kubelka 2012, ČSO 2025). V případě, že z dané hnízdní sezóny není dostupný žádný údaj, je uveden údaj dokumentující nejvyšší počet jedinců zaznamenaných na lokalitě. Na obou hnízdištích v posledních pěti sledovaných sezónách početnost hnízdících párů poměrně dramaticky kolísala. Fluktuace početnosti patrně souvisí s nízkou fidelitou a filopatrií druhu (Cepák et al. 2005). K diskuzi vyvstává otázka příčiny absence nebo naprostého minima mláďat v některých letech, kdy potápky byly pozorovány při inkubaci snůšek (Domin 2022, Řežabinec 2024). Na Vrbenských rybnících za sledované období zahnízdil alespoň jeden pár ve všech pěti letech. Nejúspěšnějším rokem zůstává rok 2021 a 2022 shodně s 15 hnízdícími páry (L. Hamáček, ČSO 2025), nejhorším rokem byl rok 2024 s pouhým jedním hnízdícím párem (L. Hamáček & F. Čech). Potápky černokrké v roce 2024 hnízdily netradičně na rybníku Bažina. Hnízdění nakonec bylo úspěšné, přestože páru první hnízdo obsadil pár potápek roháčů (F. Čech in verb.). Na novém místě se již hnízdění vydařilo, vyvedena byla 2 mláďata (S. Jindrová et al., ČSO 2025). Na Řežabinci potápky úspěšně vyhnízdlily pouze v roce 2021 (J. Handschuh, ČSO 2025). Z roku 2020 není z Řežabince uváděn žádný záznam nasvědčující hnízdění (ČSO 2025, eBird 2025). V roce 2022 bylo opakovaně pozorováno páření jednoho páru (M. Bouček, ČSO 2025). Z roku 2023 též není dostupný žádný údaj nasvědčující hnízdění, přestože 7. 4. na lokalitě bylo pozorováno 37 ex. (J. Pykal, ČSO 2025). V roce 2024 bylo na Řežabinci zjištěno 5 ptáků inkubujících snůšky (J. Pykal & J. Handschuh, ČSO 2025). Hnízdění však úspěšné evidentně nebylo, 26. 6. zde bylo zjištěno 8 ad., žádné aktivní hnízdo ani mláďata pozorována nebyla (J. Handschuh, ČSO 2025).

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*)

16. 10. 2024, Dolní Dvořiště (CB) [7353], 10 000 ex. (P. Jakeš, ČSO 2024).

Jde patrně o největší uskupení druhu na území JČ. Jednalo se o přeletující hejna po rozednění západním směrem. Doposud nejvíce bylo zaznamenáno 5 000 ex. roku 2021 (Kubelka et al. 2022). Vysoký počet hřivnáčů autor z lokality uvádí už 10. 10., kdy zde sečetl 3 500 ex. (P. Jakeš, ČSO 2025).

Drop velký (*Otis tarda*)

14. 6. 2024, pole, Nová Bystřice – Ovčárna (JH) [6956], 1 ex. (K. Horák, ČSO 2025, Obr. 1).

Drop velký se objevuje v JČ pouze zcela výjimečně, od roku 2000 byl zaznamenán pouze dvakrát. Naposledy roku 2014, kdy byl pravděpodobně stejný jedinec nejprve zastižen na Táborsku a poté Českobudějovicku (Kubelka 2015).

Obr. 1 – Drop velký (*Otis tarda*) na poli u Nové Bystřice (foto K. Horák 14. 6. 2024).

Fig. 1 – Great Bustard (*Otis tarda*) in a field near Nová Bystřice (photo by K. Horák 14. 6. 2024).

Volavka vlasatá (*Ardeola ralloides*)

19. 5. 2024, ryb. Horní Strachovický (CB) [6851], 1 ex. (V. Mikeš, ČSO 2025).

Volavka lovila žáby z rybníku. Pozorování potvrzuje, že i odlehlé, málo navštěvované lokality mohou přinést zajímavé nálezy. Druh byl naposledy zjištěn v roce 2023 u Vodňan (ST) [6951] (P. Šubrt, ČSO 2025).

Volavka rusohlavá (*Bubulcus ibis*)

29. 5. 2024, jeteliště, Sedlec (CB) [6951], 1 ex. (P. Albert & V. Albertová, ČSO 2025).

5. 7. 2024, Zbudovská blata (CB) [6951], 1 ex. (K. Chmel, ČSO 2025).

9. 7. 2024, Mlýnský rybník u Čejkovic a přilehlé sádky (CB) [6952], 9 ex. (Z. Selinger et al., ČSO 2025, eBird 2025).

16. 7. 2024, ryb. Řežabinec (PI) [6750], 6–7 ex. (M. Bouček & M. Frencl, ČSO 2025, eBird 2025).

19. 10. 2024, pole, Rapšach (JH) [7155], 1 ex. (J. Cepák & P. Fikar, ČSO 2025).

Po předloňských vysokých letních počtech a loňském neúspěšném hnízdění (Kubelka et al. 2024) se nejedná o nikterak mimořádný rok, nicméně nadále volavka rusohlavá zůstává vzácným druhem, třebaže lze očekávat častější zálety i v následujících letech.

Kormorán malý (*Microcarbo pygmaeus*)

Obdobně jako v předešlých dvou letech, i v roce 2024 byl překonán nejvyšší dosažený počet nocujících ptáků na Novém vrbenském rybníku (Tab. 1). Kormoráni malí na rozdíl od loňského roku přilétli již zpočátku sezóny a po velkých očekáváních konečně došlo i k prvnímu doloženému zahnízdění druhu v JČ (Obr. 2).

První pozorování jednoho jedince pochází z 8. 2. 2024 z Nového vrbenského rybníku (T. Had & A. Radouchová, ČSO 2025). Od té doby byli na lokalitě i v okolí kormoráni malí zjišťováni pravidelně v počtu 2–13 ex., nocovat se vraceli na jihozápadní cíp ostrůvku Nového vrbenského rybníku (ČSO 2025). Očekávání se naplnila 19. 3., kdy byly pozorovány 4 páry vykazující hnízdní chování. Všechny páry nosily materiál na stavbu hnízd, jeden pár byl opakovaně pozorován při kopulaci (L. Hamáček, ČSO 2025). Kormoráni zprvu obsadili stará hnízda kvakošů nočních. Během počáteční fáze hnízdění však některé páry tato hnízda opustily, postavily nová hnízda a zahnízdily na nich. Jak se vegetace na ostrůvku postupně zazelenala, přestávalo být možné sledovat dění na všech dohledaných hnízdech. První pozorování nasvědčující přítomnosti mláďat pochází z 14. 5., kdy bylo na jednom z hnízd pozorováno krmení. Mláďata zatím nebyla přes okraj hnízda pozorovatelná přímo, nicméně rodič, který seděl na hnízdě, jim několikrát během pozorování vyvrhoval potravu, a také se častěji přizdvíhoval a nadzvedával křídla (L. Hamáček, ČSO 2025). Díky větrnému počasí se nakonec 16. 5. podařilo dalekohledem dohledat a zkontrolovat stav všech pěti dříve nalezených hnízd. Ve dvou hnízdech na východní straně ostrůvku

Obr. 2 – Hnízdo kormorána malého (*Microcarbo pygmaeus*) s pěti hladovými mláďaty na Novém vrbenském rybníku (foto L. Hamáček 29. 5. 2024).

Fig. 2 – Pygmy Cormorant (*Microcarbo pygmaeus*) nest with five hungry chicks at Nový Vrbenský fishpond (photo by L. Hamáček 29. 5. 2024).

Tab. 1 – Pozorování kormoránů malých (*Microcarbo pygmaeus*) dokumentující průběh hnízdní sezóny na Novém vrbenském rybníku a následnou disperzi do jižních Čech.
Tab. 1 – Observations of Pygmy Cormorants (*Microcarbo pygmaeus*) documenting the progression of the breeding season at Nový Vrbenský fishpond and their subsequent dispersal throughout South Bohemia.

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
8. 2. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	1 ex.	První záznam v roce 2024.	T. Had & A. Radouchová	ČSO 2025
19. 3. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	4 páry	Nosí materiál na stavbu hnízd, kopulace.	L. Hamaček	ČSO 2025
16. 5. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	4 hnízda	Na 3 hnízdech 3, 4, 5 pull., na čtvrtém hnízdě pozorováno krmení. Přesný počet pull. nezjištěn.	L. Hamaček & F. Čech	ČSO 2025
28. 6. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	16 ex. 1 K	Poseďávají na vrcholcích stromů a keřů na ostrově.	P. Albert	ČSO 2025
8. 7. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	62 ex.	Počátek pohnízdní disperze ptáků odjinud.	J. Řehounek	ČSO 2025
1. 8. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	147 ex.	Od 19:30 se postupně za setrvalého deště přemísťují na ostrov.	L. Hamaček	ČSO 2025
4. 8. 2024	sádky Ostrov (CB) [6952]	140 ex.		M. Sládeček	ČSO 2025
8. 8. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	228 ex.	Nocují na ostrůvku.	L. Hamaček	ČSO 2025
14. 8. 2024	ryb. Nový vrbenský (CB) [6952]	231 ex.	Počet 20:07 na hrázce, od 20:15 postupně odlétají na nocoviště na ostrov.	L. Hamaček	ČSO 2025

Tab. 1 – Pokračování.
Tab. 1 – *Continued.*

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
27. 8. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	365 ex.		T. Had & A. Radouchová	ČSO 2025
28. 8. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	308 ex.	Počet ve 20:10 na hrázce, následuje přelet na nocoviště na ostrov.	T. Had	ČSO 2025
29. 8. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	256 ex.	Počet v 19:58 na hrázce, následuje přelet na nocoviště na ostrov.	L. Hamáček	ČSO 2025
30. 8. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	238 ex.	Počet v 19:54 na hrázce, následuje přelet na nocoviště na ostrov.	L. Hamáček	ČSO 2025
4. 9. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	265 ex.	Počet v 19:38 na hrázce, následuje přelet na nocoviště na ostrov.	L. Hamáček & P. Albert	ČSO 2025
7. 9. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	210 ex.		M. Pakandl	ČSO 2025
20. 9. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	231 ex.	Nocují na ostrůvku.	L. Hamáček	ČSO 2025
9. 10. 2024	ryb. Nový vrbenký (CB) [6952]	238 ex.	Počet v 18:21 na shromaždišti na hrázce, v 18:33 již všichni hřadují na ostrově.	L. Hamáček	ČSO 2025
22. 11. 2024	ryb. Starý vrbenký (CB) [6952]	193 ex.	Posedávají na větvích padlých stromů. V 16:50 odlétají nocovat do korun stromů na ostrov.	P. Albert & F. Čech	ČSO 2025
18. 12. 2024	ryb. Čermiš (CB) [6952]	1 ex.	Sedí na padlé bříze. Poslední záznam v roce 2024.	J. Frouček	ČSO 2025

od zahrádek byla zjištěna v prvním hnízdě 4 nejstarší pull., v druhém hnízdě byla pozorována 3 pull. jen o něco málo mladší. Na hnízdě pozorovatelném od vyhlídkové plošiny na ryb. Bažina byla přítomna čerstvě vyhlá mlád'ata, přes hranu hnízda zatím obtížně viditelná, pozorováno bylo pouze krmení (L. Hamáček & F. Čech, ČSO 2025). Dle pozdějších kontrol zde bylo přítomno 5 mlád'at, dvě však později po bouři uhynula (P. Albert & F. Čech in verb.). Stav na hnízdě viditelném z hlavní hráze není kvůli vegetaci zdokumentován detailně, nicméně je možné uvést, že hnízdo bylo aktivní a pravděpodobně zde dle chování dospělých byla přítomna malá mlád'ata. Poslední z původních pěti hnízd již nebylo aktivní. Celkem tedy úspěšné hnízdění proběhlo minimálně u čtyřech párů, ačkoli je možné, že další jednotky párů vyhnízdily skrytě. Dne 28. 6. bylo na lokalitě pozorováno 16 vzrostlých mlád'at posedávajících na vrcholcích keřů ostrova (P. Albert, ČSO 2025). Čtyři mlád'ata v kolonii byla kroužkována barevnými odcítacími kroužky (J. Šimek in verb.), díky čemuž je známo, že jedno z mlád'at se v oblasti zdrželo až do 22. 11. (L. Hamáček, KS NM 2025).

Po hnízdní sezóně začala početnost podobně jako v předešlých letech stoupat až dosáhla maxima 27. 8., kdy bylo na nocovišti na Novém vrbenském sečteno 365 jedinců (T. Had & A. Radouchová, ČSO 2025). Rekord z loňského roku (167 ex.) byl tak více jak dvojnásobně překonán. Stejně jako v roce 2023 se kormoráni malí nejprve shromažďovali na větvích padlých stromů na západní hrázi Nového vrbenského, kde jen odpočívali a čistili si peří nebo občas ještě lovili poblíž. Po západu slunce se následně začali přesouvat z hrázky na nocoviště do vegetace na ostrůvek, kde hřadováli ve větvích stromů a keřů. Po výlovu Nového vrbenského rybníku kormoráni změnili nocoviště a využívali ostrůvek sousedního Starého vrbenského rybníku, kde se shromažďovali na větvích padlých stromů podél ostrůvku a nocovali v korunách stromů na ostrůvku (P. Albert & F. Čech, ČSO 2025). Poslední jedinec se zdržel až do 18. 12. na rybníku Černiš (J. Fnouček, ČSO 2025). Díky barevným kroužkům se podařilo získat údaj od jednoho mladého jedince objasňující původ kormoránů malých v JČ. Jedinec, odečtený 10. a 12. 8. na shromaždišti na Novém vrbenském rybníku, pocházel z národního parku Fertő–Hanság z Maďarska, kde byl kroužkován 16. 5. jako mládě (L. Hamáček & J. Šimek nepubl.). Jedná se o zajímavý údaj dokládající původ jedince kormorána malého v jižních Čechách, a zároveň o záznam podporující hypotézu, že kormoráni malí po vyhnízdění zaletují do severnějších oblastí.

Výřeček malý (*Otus scops*)

27. 4. – 14. 5. 2024, Velešín (CK) [7152], 1 ex. (A. Janáková et al. in verb.).

3. 5. 2024, okraj PR Mokřiny u Vomáčeků (CB) [6952], 1 ex. + 2 K (K. Korejs et al., ČSO 2025, Obr. 3).

5. 5. 2024, ryb. Bezdrv (CB) [6952], 1 ex. + 2 K (R. Lučan et al., ČSO 2025).

19. 5. 2024, Zálší (TA) [6753], 1 ex. (M. Augustinová, ČSO 2025).

5. 6. 2024, rudérál u rybníka, Člunek – Lomy (JH) [6856], 1 ex. + 1 K (V. Brlík, ČSO 2025).

Na území JČ bývá tento druh zastižen jen velmi zřídka, do roku 2013 to bylo pouze třikrát (Kloubec et al. 2015), od té doby byl zaznamenán ještě několikrát, přičemž některé údaje stále nejsou veřejně dostupné. V roce 2018 byl výřeček chycen u Jeznice nedaleko Hluboké nad Vltavou (Kubelka et al. 2019, Vavřík et al. 2020), následně v roce 2021 jeden samec volal po 3 dny na sídlišti Vltava v Českých Budějovicích a 3 jedinci byli chyceni v Dívčicích (Kubelka et al. 2022, Vavřík et al. 2021), v roce 2022 byli zaznamenáni 2 houkající jedinci u Velké Turné (Vavřík et al. 2023) a v roce 2023 byl jeden jedinec přilákan v Lužnici na hlasovou provokaci (Kubelka et al. 2022, Vavřík et al. 2024). Migrující jedinci patrně z větší části unikají pozornosti, neboť jsou detekovatelní pouze cíleným odchytům.

Výřečci zastižení v roce 2024 v JČ byli ve dvou případech volající samci, ve čtyřech případech odchycení jedinci. Výřeček u Velešína byl zaznamenán jako volající a později byl též odchycen a kroužkován. První výřeček byl objeven 27. 4. ve Velešíně (A. Janáková in verb.). Jednalo se o spontánně vokalizujícího samce. Výskyt ptáka byl následně potvrzen 10. 5. Radkem Janákem.

Obr. 3 – Výřeček malý (*Otus scops*) odchycený na okraji PR Mokřiny u Vomáčků (foto L. Hamáček 3. 5. 2024).

Fig. 3 – Eurasian Scops-Owl (*Otus scops*) captured at the edge of the Mokřiny u Vomáčků Nature Reserve (photo by L. Hamáček 3. 5. 2024).

Znovu zaznamenán byl ještě v noci z 13. na 14. 5. (O. Nedvěd & J. Havlice, ČSO 2025, eBird 2025). Druhý výřeček zjištěný na okraji PR Mokřiny u Vomáčků byl chycen zcela náhodou na přehrávku hlasu kosa černého těsně po soumraku. Třetí jedinec od Bezdrevu byl chycen ve 23:00 na hlasovou provokaci.

Houkání čtvrtého výřečka zaslechla M. Augustinová (ČSO 2025) v intravilánu obce při otevírání okna. Poslední výřeček byl chycen do sítě u Člunku. Pozorování z Velešina představují v rámci JČ mimo několikátýdenního záznamu B. Kloubce (in Hora et al. 2024) jeden z doposud nejdelších výskytů druhu na jedné lokalitě.

Orel křiklavý (*Aquila pomarina*)

16. 6. 2024, Jistebnice-Orlov (TA) [6553], 1 ex. sedí na posekaném poli nedaleko silnice (P. Janeček & M. Strnad, ČSO 2025).

Orel křiklavý dříve v JČ nepravidelně hnízdil (Kloubec et al. 2015), v současné době (2013–2024) se objevuje sice vzácně, ale každoročně. Pozorování pocházejí z měsíce března až října a až na výjimky se jednalo o jednotlivé ptáky (ČSO 2025, eBird 2025, AOPK ČR 2025).

Moták pochop (*Circus aeruginosus*)

14. 11. 2024, Ponědraž (JH) [6854], 1 ex. (I. Průša & J. Kubíček, ČSO 2025).

14. 11. – 28. 12. 2024, ryb. Řežabinec (PI) [6750], 1 ex. (J. Pykal et al., ČSO 2025).

23. 12. 2024, pastvina, Šaloun (JH) [6954], 1 ex. (J. Cepák & J. Mráz, ČSO 2025).

Moták pochop patří mezi částečně tažné druhy. Zatímco populace ze severní, střední a východní Evropy jsou tažné se zimovišti v jižní, západní Evropě nebo častěji až v subsaharské Africe, populace z jižní a západní Evropy většinou nepřekonávají Saharu vůbec, často dokonce bývají rezidentní. Jedinci rozmnožující se v západní a jižní Evropě si mohou dovolit zůstat blízko svým hnízdištům, neboť

tamní mokřady během zimy nezamrzají, především v přímořských oblastech. V důsledku toho jsou motáci ze severní, střední a východní Evropy nuceni migrovat dále, aby se vyhnuli konkurenci s místními přezimujícími jedinci (Panuccio et al. 2013). České populace jsou takřka výlučně tažné a dle dat od kroužkovaných ptáků se jejich hlavní zimoviště nachází až na africkém kontinentu (Hudec & Šťastný 2005). Přílet do JČ začíná již počátkem března, odlet následuje obvykle koncem července. Doposud nejpozdější záznam pochází z 5. 11. 2011, shodou okolností právě z Řežabince (Kloubec et al. 2005). Všechny tři záznamy posouvají datum odletu, poslední dva záznamy tvoří první prosincové údaje naznačující pokus o přezimování v jižních Čechách. Jedinec na Řežabinci byl navíc pozorován hned několikrát. Celkem z lokality existuje 9 záznamů (ČSO 2025). Existují však i lednové záznamy: 7. 1. 2014 byl zjištěn 1 ex. v nivě Stropnice u Dvorce (CB) [7154] (J. Cepák & J. Mráz, ČSO 2025) a 25. 1. 1953 byl nalezen mrtvý jedinec u Dímé na Tábořsku (Hudec & Černý 1977).

Moták stepní (*Circus macrourus*)

9. 4. 2024, pole, Sviny (TA) [6853], 1 ex. (M. Kyselica & M. Augustinová, ČSO 2025).

26.–28. 6. 2024, pole, Borkovice (TA) [6753], 1 ex. (R. Pícha, eBird 2025).

11. 9. 2024, pole, Mirovice – Boješice (PI) [6450], 1 ex. (R. Muláček, ČSO 2025).

Hnízdiště motáka stepního jsou soustředěna ve východní Evropě a střední Asii. Zimoviště leží především v subsaharské Africe a jižní Asii. Část ptáků zimuje v severní Africe a na Blízkém východě (Panuccio & Agostini 2006). V ČR se jedná o vzácný druh, ačkoli se v posledních letech začal objevovat častěji. V JČ byl v posledních letech zjištěn v letech 2018, 2019, 2021, 2022 a 2023 (ČSO 2025, AOPK ČR 2025), včetně možného hnízdění roku 2019 (V. Kubelka in Kubelka et al. 2020). V roce 2024 byl moták stepní zjištěn dokonce třikrát, ve všech případech se jednalo o samce.

Poštolka rudonohá (*Falco vespertinus*)

14. 9. 2024, Mišovice-Svučice (PI) [6549], 12 ex. (M. Frencl, ČSO 2025).

18. 9. 2024, Mišovice-Svučice (PI) [6549], 13 ex. (M. Bouček & M. Frencl, ČSO 2025).

19. 9. 2024, Mišovice-Svučice (PI) [6549], 14 ex. (M. Bouček, ČSO 2025).

19. 9. 2024, Mišovice-Svučice (PI) [6549], 13 ex. (P. Pavlík & R. Muláček, ČSO 2025).

22. 9. 2024, Mišovice-Svučice (PI) [6549], 18–20 ex. (R. Muláček & J. Veselý, ČSO 2025).

Poštolka rudonohá je rozšířena od Maďarska a Slovenska na východ až po řeku Jenisej a Lenu. V JČ pouze vzácně protahuje, hnízdění bylo prokázáno pouze jedinkrát v roce 1930 (Kloubec et al. 2015). Rok 2024 byl zcela mimořádný v počtu pozorování i v počtu pozorovaných jedinců, celkem v dostupných databázích existuje 38 pozorování (ČSO 2025, eBird 2025, AOPK ČR 2025). Uvedena jsou pozorování týkající se více než 10 jedinců z lokality u obce Mišovice-Svučice.

Raroh velký (*Falco cherrug*)

21. 9. 2024, pole, Borkovice (TA) [6753], 1 ex. (R. Pícha, ČSO 2025).

24. 12. 2024, Nákrš (CB) [6851], 1 ex. (J. Vondrka & A. Vondrka, AOPK ČR 2025).

Raroh se v JČ vyskytuje jen nepravidelně, v období 2001–2024 byl výskyt zaznamenán v 11 letech. Po roce 2012 to bylo v čtyřech letech: 2021, 2022, 2023, 2024 (Kloubec et al. 2015, ČSO 2025).

Ústříčník velký (*Haematopus ostralegus*)

8. 6. 2024, ryb. Služebný (JH) [6954], 1 ex. (I. Šimová, ČSO 2025).

22. 7. 2024, ryb. Dehtář (CB) [6951], 1 ex. (L. Dobiášová, ČSO 2025).

9. 8. 2024, ryb. Koclířov (JH) [6954], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2025).

13. 10. 2024, ryb. Rožmberk (JH) [6954], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2025).

Ústříčník velký se do JČ zatoulává zřídka, zpravidla jedno pozorování za několik let. Celkem čtyři pozorování ústříčníků na čtyřech lokalitách JČ ve čtyřech různých měsících během jednoho roku jsou jedinečná. Svým načasováním však dobře spadají do známého dosavadního výskytu druhu v rámci JČ (Kubelka in Kloubec et al. 2015, ČSO 2025).

Břehouš černoocasý (*Limosa limosa*)

Hnízdní sezóna 2024, mokřina u rybníka Volešek [6951], 3 páry na hnízdišti (prokázané, pravděpodobné a možné hnízdění, ale jen jeden pár zahnízil úspěšně). V okolí známého hnízda se v průběhu sezóny povedlo s majitelem dojednat omezení pastvy krav tak, aby pár mohl vyhnízdit. Úspěšně se vylíhla všechna 4 pull. a do období vzletnosti byla dovedena minimálně dvě mláďata (AOPK ČR 2025, ČSO 2025, R. Jiráček nepubl., V. Kubelka nepubl.).

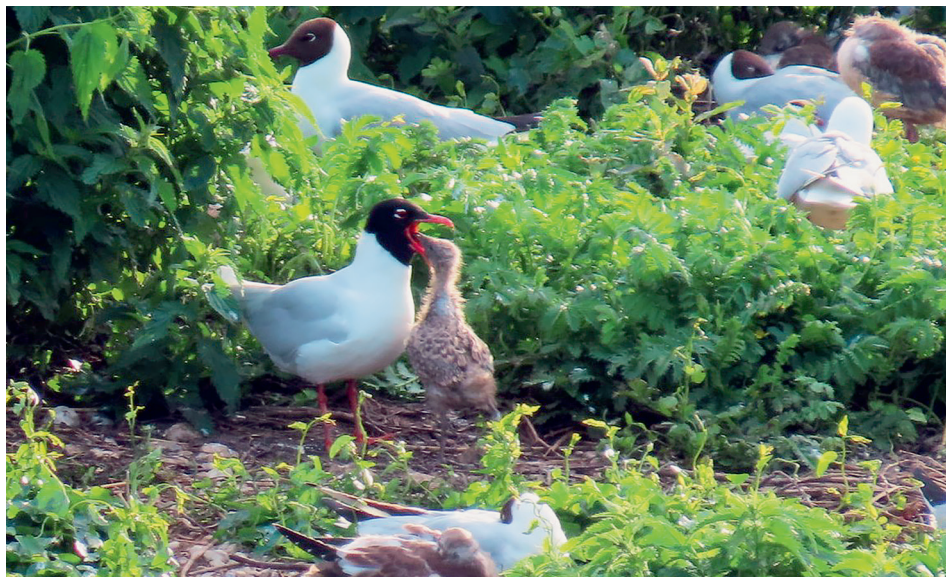
Z roku 2024 pochází z JČ více jak 70 záznamů břehoušů (AOPK ČR 2025, ČSO 2025, eBird 2025, Observation International 2025, V. Kubelka nepubl.). Ke hnízdění však došlo jen na jedné lokalitě, počet hnízdících břehoušů černoocasých na Českobudějovicku v roce 2024 byl odhadován na 2–3 hnízdící páry.

Ptačí oblast Českobudějovické rybníky je v rámci České republiky jediným současným hnízdištěm břehouše černoocasého (Kubelka & Kadava 2014, Žďárek et al. 2015, Kubelka et al. 2016, Šťastný et al. 2021). Vedle roku 2017 se 4–5 hnízdícími páry (Kubelka et al. 2018), roku 2018 se 2–3 páry (Kubelka et al. 2019), roku 2019 se 2 páry (Kubelka et al. 2020), roku 2020 se 2–3 páry (Kubelka et al. 2021), roku 2021 se 1–2 páry (Kubelka et al. 2022), roku 2022 se 3–4 páry (Kubelka et al. 2023) a roku 2023 se 2 páry (Kubelka et al. 2024) znamenají 2–3 hnízdící páry v roce 2024 podobnou situaci a v horizontu posledního desetiletí můžeme konstatovat kolísavě stabilní trend. Situace zdůrazňuje jedinečnost ptačí oblasti Českobudějovické rybníky a zároveň velkou zranitelnost poslední malé populace břehoušů černoocasých hnízdících v České republice.

Racek černohlavý (*Ichthyaeetus melanocephalus*)

30. 4. 2024, ryb. Bažina (CB) [6952], 21 ex., 3 sedí na snůškách, další nosí materiál na stavbu hnízd (L. Hamáček, ČSO 2024).

14. 5. 2024, ryb. Bažina (CB) [6952], nalezeno 9 hnízd na všech třech ostrůvcích v kolonii racků chechtavých (L. Hamáček, ČSO 2024, Obr. 4).

Obr. 4 – Racek černohlavý (*Ichthyaeetus melanocephalus*) krmí mládě na ostrůvku rybníku Bažina (foto L. Hamáček 29. 5. 2024).

Fig. 4 – Mediterranean Gull (*Ichthyaeetus melanocephalus*) feeding a chick on an island in Bažina pond (photo by L. Hamáček 29. 5. 2024).

V roce 2024 byl výrazně překonán nejvyšší počet hnízdících párů pro JČ i nejvyšší počet racků černohlavých přítomných na jedné lokalitě. Dosavadní maximum racků černohlavých na jedné lokalitě pochází z roku 2022, kdy bylo na rybníku Bažina pozorováno 18 ex. (Kubelka et al. 2023). Maximum hnízdících párů z roku 2021, 3 hnízdící páry, bylo výrazně překonáno (Kubelka et al. 2021). Na Dehtáři byl 6. 4. zaznamenán pár racků černohlavých (ad. a 3 K jedinec) obhajující kus ostrůvku, k hnízdění však zřejmě nedošlo. Část párů na rybníku Bažina úspěšně vyvedla mladé až do vzletnosti. Přesný počet vyvedených mláďat nebylo kvůli husté vegetaci možné zjistit.

Rybák severní (*Thalasseus sandvicensis*) *

29. 7. 2024, rybník Řežabinec (PI) [6750], 8 ex., foto (9 záznamů, ČSO 2025, eBird 2025). Rybák severní se v JČ objevuje jen velmi ojediněle, doposud byl zaznamenán jen třikrát (Kubelka et al. 2022, Kubelka et al. 2023, Hora et al. 2024, ČSO 2025, FK ČSO 2025). Byli zjištěni dva jedinci 1. 8. 2015 na Zlivském rybníku (CB) [6952] (J. Šimek & P. Brandl, ČSO 2025), dne 7. 7. 2021 na rybníku Markovec (ST) [6750] dokonce 4 ex. (M. Frencl, ČSO 2025) a dne 15. 4. 2022, rybník Stará Putim (PI) [6750], 1 ex., foto (V. Vlasák, ČSO 2025). V roce 2024 se jedná o čtvrtý doložený a dobře fotograficky zdokumentovaný (Obr. 5) záznam druhu v JČ. Pozorování bylo akceptováno FK ČSO pod č. j. 23/2024 (J. Šírek in litt.) a dobře zapadá do v ČR převažujících letních záznamů. V celé ČR bylo doposud nejvíce zjištěno 5 ex. pohromadě, tudíž tento záznam není svou početností rekordní pouze v JČ, ale v celé ČR (FK ČSO 2025).

Obr. 5 – Jeden z rybáků severních (*Thalasseus sandvicensis*) na rybníku Řežabinec na Písecku (foto J. Handschuh 29. 7. 2024).

Fig. 5 – One of the Sandwich Terns (*Thalasseus sandvicensis*) at the Řežabinec fishpond near Písek (photo by J. Handschuh 29. 7. 2024).

Mandelík hajní (*Coracias garrulus*)

13. 5. 2024, Lhotka u Křemže (CK) [6951], 1 ad. SŠ se živil velkým hmyzem ve stále téměř holém kukuřičném poli, občas posedával na kůlu, ale jinak lovil hlavně ze země (Obr. 6), krátce byl

Obr. 6 – Mandelík hajný (*Coracias garrulus*) v poli u Lhotky u Křemže (foto V. Kubelka 13. 5. 2024).

Fig. 6 – European Roller (*Coracias garrulus*) in a field near Lhotka u Křemže (photo by V. Kubelka 13. 5. 2024).

popohnán hnízdícími čejkami, jinak s jinými ptáky v interakci nebyl (V. Kubelka, ČSO 2025). 27. 5. 2024, Brloh (CK) [6951], 1 ad. SŠ seděl na drátech u silnice směrem na Chlumeček 1 km od obce Brloh (A. Menthart in litt.).

S největší pravděpodobností se jednalo o téhož jedince, který se v oblasti Blanského lesa zdržel přinejmenším 14 dní. Pravděpodobně se jednalo o protahujícího jedince, který se buď zatoulal, nebo letěl na poslední polská, či pobaltská hnízdiště druhu (Keller et al. 2020). Jedná se o zaznamenání mandelíka v JČ po 20 letech. Naposledy to bylo v květnu 2004, u Kaliště na Nadějkovsku (M. Novák in Fišer 2006).

Ťuhák rudohlavý (*Lanius senator*) *

19. 5. 2024, Litvínovice – Šindlový Dvory [CB] [7052], 1 samec, (I. Freiberga, ČSO 2025), č. j. 10/2024 (FK ČSO 2024).

Hnízdni populace ťuháka rudohlavého vymizely z celé střední Evropy koncem 20. století a nejbližší hnízdění probíhá v oblastech východní Francie a ve Slovinsku (Keller et al. 2020). V JČ po roce 1970 existuje pouze 10 záznamů jednotlivých ptáků, přičemž poslední spadá do roku 1999 (Kloubec et al. 2015, JOK 1999). Květnový záznam od Šindlovského rybníka je tedy prvním pozorováním tohoto druhu v JČ v 21. století, které přišlo po 25 letech. Lokalita byla posléze navštívena několika pozorovateli, ale negativní záznamy poukazují na fakt, že ťuhák rudohlavý záhy pokračoval dále ve své potulce.

Rákosník pokřovní (*Acrocephalus dumetorum*) *

27. 5. 2024, ryb. Labuť, Myštica [ST] [6549], 1 samice, (P. Louda et al., ČSO 2025), č. j. 15/2024 (FK ČSO 2024).

Dospělá samice rákosníka pokřovního byla odchycena do nárazové sítě v příbřežním porostu rybníka Labuť. Jedná se o druhý záznam tohoto druhu v JČ. První pozorování bylo učiněno v roce 2020 přibližně 4 km západně od této lokality (Pavlík et al. in Kubelka et al. 2021).

Cetie jižní (*Cettia cetti*) *

5. 8. 2024, ryb. Řežabinec, Ražice [PI] [6750], 1 F, (J. Handschuh et al., ČSO 2025), č. j. 24/2024 (FK ČSO 2024).

Cetie jižní je druh s turkeštánsko-mediteránním typem areálu, jehož první výskyt v JČ byl zdokumentován v roce 2023 u Řežabince (Kubelka et al. 2024). Tentýž jedinec byl znova odchycen na stejné lokalitě i v roce 2024. Jednalo se o samici se zarůstající nažinou, indikující pravděpodobné snížení podobně jako v roce 2023. Jiné záznamy tohoto druhu z lokality neexistují.

Slavík tmavý (*Luscinia luscinia*)

22. 8. 2022, ryb. Starý, Soběslav [TA] [6754], 1 juv. (L. Viktora, KS NM 2025).

5. 5. 2024, Blatná [ST] [6549], 1 ex. (P. Pavlík et al., ČSO 2025, KS NM 2025).

6. 8. 2024, Ražice [PI] [6750], 1 juv. (M. Frencl, KS NM 2025).

15. 8. 2024, Horní Dvořiště [CK] [7452], 1 juv. (M. Frencl, KS NM 2025).

29. 9. 2024, České Budějovice [CB] [7052], 1 juv. (L. Špičková, KS NM 2025).

12. 9. 2024, Blatná [ST] [6549], 1 juv. (P. Louda et al., ČSO 2025, KS NM 2025).

Slavík tmavý bývá v JČ vzácně zjištěn při průtahu, poslední takový záznam pochází z roku 2019 (Kubelka et al. 2020). Většina jedinců bývá zjištěna pomocí odchytu do nárazových sítí.

Komentovaná pozorování druhů kategorie C, D a E

Berneška velká (*Branta canadensis*)

2. 6. 2024, jeteliště nad Turoveckým rybníkem (TA) [6654], 10 ex. (M. Strnad, ČSO 2025).

3. 6. 2024, jeteliště nad Turoveckým rybníkem (TA) [6654], 10 ex. (L. Hamáček & M. Břečka, ČSO 2025).

Introdukovaný druh původem ze Severní Ameriky. Jednotliví jedinci se v JČ objevují pravidelně, většinou se však jedná o jednotlivé ptáky. Větší skupinky jsou zcela ojedinělé. Pozorování 10 ex. je patrně nejvyšší doposud zjištěné uskupení druhu zastižené na území JČ (Kloubec et al. 2015). Bernšky se zdržovaly společně na poli, kam vodily svá housata místní husy velké.

Husice rezavá (*Tadorna ferruginea*)

22. 5. 2024, ryb. Nová (CB) [6851], F + 12 juv. (L. Lešák, AOPK ČR 2025).

28. 6. – 14. 7. 2024, ryb. Nová (CB) [6851], F + 7 vzrostlých juv. (J. Pykal et al., ČSO 2025).

Přestože dospělí ptáci téměř s jistotou pocházeli z místní odchovny kachen a další drůbeže, jedná se o první doklad o hnízdění druhu v JČ.

Kachnička mandarínská (*Aix galericulata*)

20. 7. 2024, Nová Pec (PT) [7240], 1 ex. (P. Albert, ČSO 2025).

Samice kachničky mandarínské byla zachycena pomocí fotopasti v neobvyklé nadmořské výšce 840 m. n. m. na horském potoce v NP Šumava. Zajímavé je, že druh zde byl stejnou metodou zjištěn i v roce 2023 jen několik desítek metrů po proudu na Novopeckém potoce. Jednalo se ovšem pro změnu o samce, který zde byl zachycen 22. 4. 2023 na jezírku u bobří hráze (P. Albert & V. Albertová, ČSO 2025). Zajímavé jsou nicméně i další záznamy, z nichž je patrné, že kachničky se v regionu zdržují dlouhodobě, např. 16. 6. 2019 byl pár kachniček mandarínských zastižen přímo na Plešném jezeru v nadmořské výšce 1090 m. n. m., 21. 5. 2020 zde byl pozorován samec (L. Teichert et al., AOPK ČR 2025). Na téže lokalitě byl pár kachniček mandarínských zaznamenán i 16. 6. 2021 (P. Mišek, AOPK ČR 2025), 21. 5. 2022 zde byl zaznamenán samec (M. Podzimek, AOPK ČR

2025) a 22. 5. 2023 byl opět samec zjištěn na nedaleké nádrži Říjiště (L. Valenta, AOPK ČR 2025). Jedná se o zajímavé, opakované nálezy druhu z oblasti, navíc z vyšších poloh.

Poděkování

Děkujeme členům Jihočeského ornitologického klubu i dalším ornitologům a veřejnosti za poskytnutá pozorování a doplňující informace. J. Šírkovi vděčíme za informace o aktuálních rozhodnutích Faunistické komise ČSO. J. Horovi a anonymnímu recenzentovi děkujeme za cenné připomínky vedoucí k vylepšení konečné podoby článku.

Literatura

- AOPK ČR [Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky] (2025): Nálezová databáze ochrany přírody. – URL: <http://portal.nature.cz/nd/> (přístup 27. 2. 2025).
- ČSO [Česká společnost ornitologická] (2010): Vaše pozorování. – URL: <http://www.cso.cz/index.php?birds=1> (přístup: 27. 2. 2025).
- ČSO [Česká společnost ornitologická] (2025): Databáze pozorování ptáků. – URL: http://birds.cz/avif/obs_new.php (přístup: 27. 2. 2025).
- Cepák J., Musil P. & Pykal J. (2005): Hnízdní populace potápky černokrké (*Podiceps nigricollis*) v jižních Čechách v letech 1997–2004 a možné příčiny úbytku početnosti. – *Sylvia* 41: 83–93.
- eBird (2025): eBird: An online database of bird distribution and abundance. – eBird, Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York. – URL: <https://ebird.org/map/> (přístup: 27. 2. 2025).
- Ehrendorfer F. & Hamann U. (1965): Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – *Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft* 78(1): 35–50.
- Fišer J. (2006): Ptactvo Tábořska. – Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s r. o. Tábor, 163 p.
- FK ČSO [Faunistická komise ČSO] (2025): Přehled akceptovaných pozorování. – URL: <http://fkcsoc.cz/> (přístup: 27. 2. 2025).
- HBW and BirdLife International (2025): Handbook of the Birds of the World and BirdLife International digital checklist of the birds of the world. Version 9. – URL: <http://datazone.birdlife.org/species/taxonomy> (přístup: 27. 2. 2025).
- Hora J., Kloubec B. & Štátný K. (2024): Avifauna jižních Čech a její stav v letech 2013–2022. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 64: 54–91.
- Hudec K. & Štátný K. (eds) (2005): Fauna ČR. Ptáci – Aves 2/I a II. – Academia, Praha, 1203 p.
- Hudec K. & Černý W. (1972): Fauna ČSSR – Ptáci. – Československá Akademie Věd, Praha, 536 p.
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (2015): Faunistická pozorování Jihočeského ornitologického klubu. – URL: <http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihocesky-ornitologicky-klub/faunisticka-pozorovani-jihoceskeho-ornitologickeho-klubu/?startPagingPosition=64> (přístup: 27. 2. 2025).
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (2025): Databáze faunistických pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu. – Ms. [Depon. in: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.]
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (1999): Faunistická pozorování Jihočeského ornitologického klubu. – URL: <http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihocesky-ornitologicky-klub/faunisticka-pozorovani-jihoceskeho-ornitologickeho-klubu/> (přístup: 1. 7. 2025).
- Keller V., Herrando S., Voříšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Martí D., Anton M., Klvaňová A., Kalyakin M. V., Bauer H.-G. & Foppen R. P. B. (2020): European Breeding Birds Atlas 2. Distribution, Abundance and Change. – European Birds Census Council & Lynx Edicions, Barcelona, 967 p.
- Kloubec B., Hora J. & Štátný K. (eds) (2015): Ptáci jižních Čech. – Jihočeský kraj, České Budějovice, 639 p.
- KS NM [Kroužkovací stanice Národního muzea] (2025): Databáze kroužkovací stanice Národního muzea. – Ms. [Depon. in: Kroužkovací stanice Národního muzea, Praha].

- Kubelka V. (2012). Poznámky k výskytu vybraných vzácných druhů vodních ptáků v PR Vrbenské rybníky v letech 2002–2012. Sbor. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy, 52: 106–117.
- Kubelka V. (ed.) (2014): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách v letech 2012–2013. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 54: 191–207.
- Kubelka V. (ed.) (2015): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách II. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 55: 75–91.
- Kubelka V. (ed.) (2016): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách III. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 56: 105–118.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2017): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách IV. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 57: 99–125.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2018): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách V. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 58: 95–130.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2019): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VI. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 59: 93–114.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2020): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VII. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 60: 71–98.
- Kubelka V., Havlíček J. & Vlček J. (eds) (2021): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VIII. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 61: 46–68.
- Kubelka V., Havlíček J. & Vlček J. (eds) (2022): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách IX. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 62: 81–102.
- Kubelka V., Havlíček J., Vlček J. & Hamáček L. (eds) (2023): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách X. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 63: 59–75.
- Kubelka V. & Kadava L. (2014): Neúspěšný rok 2013 pro břehouše černoocasého (*Limosa limosa*) a jeho současný stav v České republice. – Vanellus 9: 43–53.
- Kubelka V., Malina J., Bureš J. & Šálek M. (2016): Velikost vajec jihočeských břehoušů černoocasých (*Limosa limosa*) v kontextu sedmi evropských a asijských populací. – Vanellus 11: 46–51.
- Kubelka V., Vlček J. & Hamáček L. (eds) (2024): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách XI. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 64: 107–125.
- Observation International (2025): Observations. – URL: <https://observation.org/fieldwork/observations/daylist/> (přístup: 27. 2. 2025).
- Panuccio M. & Agostini N. (2006): Spring migration of Pallid *Circus macrourus* and Montagu's harriers *Circus pygargus* in relation to sex and age classes at two watch sites of the central Mediterranean. – Butor 15: 3–10.
- Panuccio M., Mellone U. & Muner L. (2013): Differential wintering area selection in Eurasian Marsh Harrier (*Circus aeruginosus*): a ringing recoveries analysis. – Bird Study 60: 52–59.
- Šťastný K., Bejček V., Mikuláš I. & Telenský T. (2021): Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2014–2017. – Aventinum, Praha, 511 p.
- Vavřík M., Šírek J. & FK ČSO (2020): Zpráva Faunistické komise ČSO za rok 2018. – Sylvia 56: 73–91.
- Vavřík M., Šírek J. & FK ČSO (2021): Zpráva Faunistické komise ČSO za rok 2021. – Sylvia 58: 95–115.
- Vavřík M., Šírek J. & FK ČSO (2023): Zpráva Faunistické komise ČSO za rok 2022. – Sylvia 59: 90–109.
- Vavřík M., Šírek J. & FK ČSO (2024): Zpráva faunistické komise ČSO za rok 2023. – Sylvia 60: 112–132.
- Žďárek P., Koza V. & Kubelka V. (2015): Báhňáci – od běžných druhů po nejvzácnější zatoulance – čím jsou výjimeční a jak je určovat? – Vanellus 10: 9–34.

Došlo: 4. 3. 2025
Přijato: 29. 9. 2025